

3. Мінфін закликають підвищити тютюнові акцизи згідно угоди про асоціацію з ЄС // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tobaccocontrol.org.ua/resource/zmi-pro-tiutiun/minfin-zaklikaiut-pidvishchiti-tiutiunovi-aktsizi-zghidno-ughodi-pro-asotsiatsiiu-z-ies>
4. Ложкін В. Ю. – Стан боротьби з контрабандою та порушенням митних правил в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2008_18_5
5. Винахідливість та креативність тютюнових контрабандистів 2017 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/Vinahidlivist-ta-kreativnist-tyutyunovih-kontrabandistiv-2017-roku/>
6. Контрабанда сигарет через польську границу // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://strana.ua/articles/rassledovania/67725-kontrabanda-sigaret-chernye-dohody-vzleteli-do-milliardov-dollarov.html>

Ключові слова: контрабанда; кримінологія; тютюнові; вироби; сигарети;

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Федчун Н. О.

Лешковят Анастасія Вячеславівна

студентка 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ВИПРАВЛЕННІ ТА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ

Відповідно до основних конституційних положень, саме народ є безпосереднім носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування [2]. А значить, він активно бере участь і в соціальних процесах, в тому числі – ресоціалізації засуджених осіб. Україна стала на шлях європейської інтеграції і намагається вдосконалити свою правову систему. Саме європейське законодавство ставить на перше місце виправлення і ресоціалізацію як головне завдання виправної системи. Саме цей інститут виконавчого права стає актуальним в нашій державі. Тому, вивчаючи кримінально-виконавче законодавство України, постало питання про роль громадськості у виправленні і ресоціалізації засуджених осіб, у яких формах це проявляється і чи є громадськість ефективним способом виправлення та ресоціалізації засуджених.

Значний науковий внесок у сфері досліджуваної теми зробили науковці О.М. Бандурка, Є.Ю. Бараш, М.М. Бедрій, О.М. Джужа, В.М. Дрьомін, З.В. Журавська, А.І. Марчук, О.М. Литвинов, С.Ю. Лукашевич, В.Б. Писарев, І.С. Яковець та інші.

Систематизувавши отриману інформацію з вищезгаданих джерел виконавчого права та правової доктрини, ми можемо виокремити коло суб'єктів, що представляють громадськість у сфері ресоціалізації засуджених осіб. До них належать: окремі особи, громадські об'єднання (благодійна, правозахисна, релігійна організації), творчі спілки, церква, волонтери пробації, спостережні комісії, піклувальні ради та засоби масової інформації.

Що ж до форм здійснення громадського впливу на процес виправлення і ресоціалізації засуджених, слід зазначити, що кожний суб'єкт визначає свої. Наприклад, громадські організації здійснюють вплив на засуджених у таких формах як: надання правової допомоги, проведення консультацій на тему соціальної адаптації після відбування покарання, психологічних тренінгів, які надають допомогу у налагодженні сімейних стосунків, розшуку родичів, вступу до навчальних закладів тощо, пошуку роботи, а також, деякі організації допомагають боротися із наркотичною, алкогольною та тютюввою залежністю. Так із 2003 року Благодійна організація «Світло надії» працює у місцях позбавлення волі. Відтоді кількість рецидивів помітно зменшилася. Для засуджених тут, зокрема, проводять курси ресоціалізації, тобто – готують до звільнення. Соціальні працівники розповідають та на практиці показують, як законно заробити, економити, що таке життєві цінності та як повернутися до повноцінного життя. У контексті реформування Державної пенітенціарної служби України, обов'язок даної організації – запровадити інноваційні методи роботи із засудженими, налагодити взаємодію працівників установ виконання покарань та інспекторів органів Пробації [5]. Але, попри такий позитивний приклад, слід зазначити деякі недоліки такої діяльності. По-перше, це відсутність заохочувально-стимулюючого механізму діяльності громадських організацій, а по-друге, відсутність фінансування таких організацій зі сторони держави та її органів.

Утворення спостережних комісій виконками та держадміністраціями з одночасним обов'язковим включенням до них представників громадських організацій представляє собою за задумом законодавця оптимальну форму поєднання зусиль влади та громадськості. Крім цього, спостережні комісії є своєрідною зв'язувальною ланкою між владою, суспільством та засудженим (звільненим). Вони сприяють адміністрації установ виконання покарань у таких формах: проведення соціально-виховної роботи із засудженими особами, організація їх загальноосвітнього, професійно-технічного навчання; залучення громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та громадян до надання допомоги у створенні належних умов для тримання засуджених осіб; створення додаткових робочих місць для залучення засуджених осіб до суспільно корисної праці; розвивають мережу центрів соціальної адаптації, діяльність яких

спрямована на надання таким особам допомоги у соціальній адаптації. Влада має реальну можливість надати фінансування та організаційно-технічне забезпечення здійснюваних заходів, надати форму владних приписів рішенням спостережної комісії, а громадські організації мають для цього не тільки фінансові можливості, а і вільний час та бажання. Але брак бюджетних коштів не дозволяє реалізувати задум законодавця в повній мірі, тим самим робить даний інститут неефективним.

Роль церкви також відобразилась у процесах ресоціалізації засуджених та закріпилась в національному законодавстві. Так, 5 липня 2017 року Міністерством юстиції України наказом було затверджено Положення « Про Душпастирську раду з питань релігійної опіки у пенітенціарній системі України» [3]. Душпастирська рада з питань релігійної опіки у пенітенціарній системі України (далі – Рада) є постійно діючим представницьким міжконфесійним дорадчим органом при Міністерстві юстиції України, що працює на громадських засадах. Основними завданнями Ради є: координація заходів душпастирської опіки засуджених та осіб, узятих під варту, душпастирської опіки персоналу органів і установ, а також внесення у зазначених питаннях пропозицій керівництву Мін'юсту; плекання толерантних доброзичливих відносин, взаємної поваги, профілактика та усунення причин можливих протиріч; моніторинг стану дотримання в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах права на свободу світогляду і віросповідання. У своїй діяльності Душпастирська рада співпрацює зі структурним підрозділом Мін'юсту, на який покладено завдання з організації соціально-виховної роботи із засудженими[3]. У даній сфері незрозумілим є саме втручання в діяльність державних органів релігійних організацій. Адже, відповідно до частини 3 статті 35 Конституції України «церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа – від церкви. Жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова» [2]. Тож, у даній ситуації існує деяка неузгодженість між даними нормами законодавства, і немає аргументованої на це відповіді уповноваженого органу державної влади.

Дослідивши інститут громадськості і його роль у сфері виправлення та ресоціалізації засуджених осіб, ми доходимо висновку, що даний інститут працює, але на нашу думку потребує додаткової правової регламентації та підвищення ефективності роботи громадськості із застосуванням вітчизняних напрацювань та зарубіжних практик, а саме:

- розроблення заохочувально-стимулюючих програм діяльності громадських організацій, що ґрунтуються на відповідному законодавстві, до прикладу, звернемося до досвіду Уельсу. У 2007 році, з прийняттям «Закону про управління правопорушником», держава стала фактичним замовником у громадських організаціях послуг щодо

ресоціалізації та виправлення на умовах контракту. У результаті, держава обирає найбільш перспективні умови реабілітації і фінансування даних послуг, а виконавець даних послуг ефективно та якісно їх здійснює, тим самим ефективно здійснює державні завдання щодо виправлення та ресоціалізації засуджених осіб [1].

- виділення коштів із державного бюджету на застосування заходів ресоціалізації засуджених осіб громадськими організаціями, як запропоновано вище;

- оновлення нормативної бази щодо діяльності громадськості у ресоціалізації засуджених осіб і створення спеціальних комітетів, що регулюватимуть дану діяльність.

Тому, на наш погляд, таке удосконалення було б доречним і зацікавило б громадськість у ще більш ефективній програмі виправлення засуджених осіб.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми європейської інтеграції: збірник статей з питань європейської інтеграції та права. Випуск дев'ятий / за редакцією Дмитра Ятунова. — Одеса : Фенікс, 2012. — 174-181 с.
2. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
3. Наказ Міністерства юстиції України, Положення «Про Душпастирську раду з питань релігійної опіки у пенітенціарній системі України»: станом на 5 лип. 2017 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — Київ — Електронний ресурс — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
4. Турчина О.С. Громадський вплив, як один з основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених: автореф. дис. канд. юр. наук; Харків, 2018. — 9-11 с.
5. lighttohope.com.ua / [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. — Електронні дані. — Режим доступу: <http://www.lighttohope.com.ua> / (дата звернення 26.03.2017).

Ключові слова: громадськість, засуджені особи, форми діяльності, роль церкви, громадські організації.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Ізовіта А. М.